

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerzőtől a kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyar-és Erdélyország (előléptetések; Még egy szó „a váltóintézet pályája” czimű értekezés után; Országgyűlés közlemény: Folytatása a KK. és RR. másodüzenetének a szab. kir. városok tárgyában; 143d. rdi ülésb. az évenként tartandó országgyűlés ügye; 143 és 144d. orsz. rdi ülésben a bányatörvény további vizsgálata a 61 szőlő a 304 §ig; 145d. rdi ülésb. a rdi másodüzenet a városrendezési ügyben; 146d. orsz. rdi ülésb. a bányatörvény befejeztetik; budapesti napló: fővárosi és irodalmi újdonságok; színházi krónika; iparegyesület; pesti árva intézetre adakozások; Békés és Mosony megyék közgyűléseinek eredményei; Debreczen város új tisztikara.)
Spanyolország (Az új miniszterség névsora; Tangerbe hadihajó küldeték Marokko ellen; Abdelkader szándéka.)
Anglia (Harding indiai főkörmányzó; a miniszterség és kelet-indiai társaság kibékültek; O'Connell pörügye.)
Franciaország (Kamrai ülések a tudom. egyetemek ügyében.)
Svédország (A királyi eltakarításának rövid rajza)
Ertesítő.

Magyarország és Erdély

A nm. m. kir. udv. Kincstár a pesti harminczadi revisor hivatalát Schachtner Antal nagyszombati revisorra, imezét Eckmayer Ferdinand zsuppaneki revisorra, ezét Unosevics Konstantin páncsovai revisorra, továbbá öt ideiglenes provisor irnoksgót a pesti 30adnál Hercezeg Ant., Karakaszevich Anasztasz, Szilva Alajos, Weixelbaum János és Seefranz Leopold 30di gyakornokokra, nemkülönbön két ideigleni provisor raktárnoksegédi hivatal ugyanazon 30adnál Neuhauser Adolf orechoviczai 30di felügyelőre, és Dauscher Antal bécsi revisori gyakornokra, végre a neustifti segédvámszedő hivatal Dusek Ferencz brucki 30di írászra, ezét pedig Hoffmann Fridrik zágrábi 30di gyakornokra ruháza.

Erdélyben Bábólnán apr. 26kán halt meg Nalá-czy István élete 74d. évében; Kazinczyknak egykori kedves barátja.

Még egy szó: „a váltóintézet pályája” czimű értekezés után.

A vidékben, hol váltótörvényszék által rendelt végrehajtás először eszközöltetett, oly híre terjedt, mint hajdan a tatár-sutásnak, kíváncsi nép csodát vélvén láthatni özlött a foglalt vagyonainak temetésire. A nép's a szenvedett rokonai, barátai azóta hintik a gyűlölet magvát a váltó-intézet ellen; melly még nemes embernek sem ad az adósság kifizetésre 15 napi várakozást. Illyen módon keltek ellenségeiv mind azok, kik előtt köteleseget pontosan teljesíteni csak kereskedőnek való. Azonban az illy ellenségek feljajdulása kiáltó szó a puztában, mellynek jövendője nincs. — A pontosság az igaz még nálunk teher. De jogtalanságot a váltótörvényben nem vala képes senki felfedezni. A perbe fogott elítélés előtti védelmének útja tárva van, még a sommás perben is, bátor ígén kimért határok között. E helyen eszembe jut megemlíteni, mikép igen bölcsen intézkedett a törvényhozás az által, hogy minden váltóügyre sommás eljárást alkalmazhatni is határozott, mi jelenleg is többek ohajtása még, — hiszen sommás eljárásban a kifogásoknak 24 óra alatti határideje, 's régi modoru pörlekedésünk szakaszi közti különbség eszmélete kifurná agyunkat, habár a legpontosabb tudnánk is lenni. Ugy, miként áll a váltóintézet, maradandóságra számít és gyümölcsét meghozza, kivált ha a nép reá inkább taníttatik, mint töle idegenítettik, kivált ha nem kell ellenes ütközésekkel találkoznia. Tekintsünk egy kevésé ellenségei táborára. Oly hatóságokra találunk, mellyek a v. törvényszéki határozatokat v. törvény értelmében tartoznak foganatosítani. És itt csudálkozunk kell oly tisztviselőkn, kik nem tudják, vagy nem akarják tudni a váltótörvényeket. A nem tudás és nem akarás következményei ugyanazok. Nem tudják, sokszor feledve a törvényt, melly a feleknek általok megtérítendő kárpótlásról rendelkezik. Mi sokszor fogja még az életben érdek nyomni le a nemakarás mérlegét, a hitvány okokkal gyamolítva leplezettet. No de! alkalmazás nélkül nincs gyanusítás. Tehát annak is van oka, ha a váltóperbe idézés végett megkeresett hatóság kiküldöttje nem a váltótörvény rendelte módon jár el tisztében. Ez okot a nem tudás vagy nem akarás közül kell kikeresnünk. — A váltótörvényszéki határozatok foganatosítására megkeresett hatóságoknál, jóllehet azok mindannyiszor a váltótörvényszék helyettesei, találkoznak többnyire végrehajtásoknál a nem tudás vagy nem akarás következményeire. Mindjárt a váltótörvényszék határozatának városunkban történt némi ellenszegüléséről uton útfélen szót váltanak, mert a hír terjed, és a sér-

tett fél száját nem szokta befogni. — Ha így van a dolog, hajlandók vagyunk hinni, hogy illy merényekre egy kis tekintély-vadászat, körében a magasbat nem szenvedhető türelmetlenségűltől üldözötve, minthogy azonban csalódhatom, inkább tagasabb jogok szerzése, vagyis terjeszkedési vágy nyujtanak leginkább alkalmat, és könnyen megtörténhetik, hogy még azért az illyenek a váltóintézetnek nem nagy ellenei. — Azt mondják némely-lyek, hogy a váltó-és közjogi hatós. viszonyainak meghatározásában a váltótörv. ki nem elégitő és hiányos. És épen ezért nem lesz érdektelen, a váltó és közjogi hatóságok viszonyai felett rövid egyenvonalt huzni azon érintkezések érdemében, mellyek hogy városunkban megtörténtek, többé nem titok.

Közbiróság tevé surlódás tárgyává a kérdést: — tartozik e a váltótörvényszéki illetőség alá csődfolyam alatt, a csőd előtt nyert magányzálogot bíró váltó hitelezőnek követelése? — Kétségtelen, hogy a csőd törvény a csődbiróságért van, váltótörvény a váltótörvényszék számára, de azért ezen illető törvényeken kívül, hazánk egyéb törvényei is irántok kötelező erővel bírnak; és ha ekkép a csődbiróságnak az 1840dik évi XV. t. cz. II. rész 24. §a előmutattatik, a csomó megvan oldva, szerinte a kérdés állítólag áll, mert az idézett törvény betűje ezek: „Ingó a zálog által biztosított váltó hitelező, a csődület bíróságához köve nincsen” és a csődbiróság az elmagyarázhatlan törvény értelmének hódolni kénytelen.

Közbiróság néző hatalmasan semmisnek a váltójogi ág törvényszerűn intézett bírói zárt, a váltó- és közjogi zálog elsőbbségének kérdésére nyujtván okot. Holott törvényszerűn járjon el minden bíróság, eljárásáról a félnek kiadott okirat fog vinni az elsőbbségért, nem leend szükség reá, hogy a bíróság a felek érdekét minden áron tenyerén hordozza. Adjon bár minden irat perre alkalmat, még is jobb ezen per, mint egy bírói önkény. Történjek egy erős közjogi foglalás után bármennyi váltói végrehajtás és bírói zár, jóllehet a foglalást szeritő pecsét kihalt legyen, a törvényes uton eszközölt cselekvény nem fog szorulni arra, hogy hatósága által rendkívül pártoltassék. Így fogja tudni egyik hatóság a másíknak eljárását tisztelben tartani, a váltó's k jogi bíróságok közti tekintély-viszony kimaradván a játékból, a felek kivivandják győzelmüket, 's az elv „senkiét tudta nélkül” esorbát nem szenvedend.

Közbiróság előtt tetszik különösnek, hogy kezelése alatti ingó vagyonra a váltótörvényszék a váltótörvény II. rész 149. §. szerint csak kiküldött törvényszéki tag által eszközöndő végrehajtást rendelt. Melly intézkedéseli meg nem elégitő és nagyobb szerű eljárás igényléséhez majd hasonló az — ha én az eskeető parancsossal hozzám jövő királyi táblai jegyző helyett az ország bíróját kívánám. Mintha hallanám, hogy hasonlatosságom az alkalmazásban sántikálni mondatik, azonban megvallom, nem olvastam törvényt, melly váltótörvényszék helyén létező ingó vagyonra végrehajtást más móddal intézni rendelje; álljon bátor a foglalandó ingóság megbízott gondviselése alatt, én más végrehajtási utat nem ismerek, — mivel a megbízottat a nélkül hogy a megbízás iránt közbejött körülményekről a megbízót tudósítani ne tartozzék, vagy ezt helyette másnak kelljen teljesíteni, képzelnem magamnak nem tudok. — De tudok képzelnem magamnak váltótörvényszerűn pontos eljárást, melly a jog és igazság egyenes kifolyása, melly ellen az érintkezések halmazra tolujanak bár, dacolni nem képesek. Kik illy értelemben ellenségei a v. intézetnek, jó olvasóm, azok nem veszedelmese. Midőn pedig nem régiben ügyvéd-társak közt szóba jött az, hogy az orsz. határszélein többrendű végrehajtás miért nem sikerítettnek, illy választ nyerénk: mert őket a magyar törvény nem kötelezi. E nyilatkozat mennyire igaz, felette a pálczat nem törhetem el, egy valaki e példabeszédet mondá hozzá, beszélj velök ha tudsz némétül. És ha ez igaz lenne, egy a dag ellenségeskedésnek csakugyan beillenék.

Mig egyfelől a váltótörvény ellen dobálnak, annak kihatásait a közös jóllétet emelő ipar szelleme lengi át, 's ollykor jól esik tünődni, 's vitakozni a módról, mi által lehetne üdvösebbé. Azonban meg kell vallani, azon esdekléseket, mik a váltóbiztosításnak határozottabb szabály közészorításáira nyujtvák, teljesíteni nehezen

lehet: iparüző, üzérkedő és földbirtokos egy sorozat alá nem jöhet, mivel kezökben a pénzforgalom különböző fokozatokon megyen keresztül. Nem vagyok azokkal egy véleményben, kik minden lejárt váltót kívánnak azonnal biztosítani, mert a tapasztalás elég hamis váltót mutatott eddigelé is; hanem inkább, midőn a váltóóvásból, mi lejárat után is tétethetik, kiderült, hogy a személyesen feltalált alperes az ellen kifogást nem tett, megadhatnék a biztosítás, csak hogy ellene kiált az, hogy az aláírást tagadni nagyon mindennapivá lett. Személyesen pedig kevesen lesznek feltalálhatók, ez esetben ha a váltó szerzők közt bejegyzett kereskedő áll, megadhatnék a biztosítás, azon hiedelemnél fogva, hogy az jó hírének, hitelének veszélyére váltókkal nem él vissza. Nem lenne e továbbá e tény a kereskedési cím-bejegyzésnek egyik legnagyobb érdeke? Többire a mostani gyakorlat maradván fen. Mind ezek nem matematikai pontosságok, mert mellettök földbirtokos irányában czélszerű telekkönyvek hiányában, kereskedőt tekintve érték-kimutatás, tartozás's követelés-egyen-sulyról vezettkönyvek nélküla sejdítésnek is zerepelni kell, midőn biztosítás-megadásról van szó. — Valamint azon kérdésre: hogy ingóság hiányában ingatlanra intézethetik e váltóbiztosítás végrehajtás útján, ujlag jól rendezett telekkönyvek és nem közgyűlés, de állandó törvényszék előtti betáblázás szükségére bukkanunk. A mig ezek nem történhetnek, ha az ingatlan vagyonra intézett váltóbiztosítás érvénytelen, mi eredménye lenne a végrehajtásnak, melly a végrehajtást szenvedő javaihoz semmi jogot nem adna a végrehajtónak; holott ezt a törvény nem is ellenzi. — Ekképen áll a dolog akkor is, ha le nem jár kötelezvény általános betáblázást nyervén, a megítélt követelés végrehajtása az illyen betáblázással terhelt ingatlanra terjesztetnék, mivel ha a bírói végrehajtás jog-alapját a le nem járt váltók's kötelezvényekre nyert jog-alapnál erősebbnek nem tartanók, több esetben a bírói végrehajtás zifra semmi lenne. — El merem mindazáltal mondani, hogy a jelen országgyűlés a váltótörvényekben annyi változást sem teend, mint az urbéri törvénnyel tett az annak létrehozását követett országgyűlés.

Jó ásitást nyajas olvasóm! 's ezek után mondjuk el kebelünk ohajtásait: Vajha minden hatóság és tisztviselő törvény szerint kimért körében működnek e hazá boldogítására!

Országgyűlési közlemény.

Folytatása a KK. és RR. másodüzenetének a szabad kir. városok tárgyában. Mi azon különbségeket illeti, mellyek a m. főRR. és a KK. és RR. javaslata közt vannak, eziránt következőket jegyeznek meg: 1) A mélt. főRR. az első §ban kifejezetten kívánják, hogy a város semmi más törvényhatóságnak alá nem rendelt független törv. hatósággal bír; ezt a KK. és RR.; miután a 2. §ban kifejezetten, hogy a város önálló törv. hatóság, itt ismételtetni szükségesnek vélik. 2) A m. főRR. ugyanazon §ban: törv. hatósági jogainak gyakorlata következtében magánytestületi minőségben törvény elibe általán fogva senki által nem idézethetik, ez rész szerint az önállóság eszméjében már ben foglaltatik, rész szerint az által, hogy jövőben a város nem úgy mint eddig, egyes személykint, hanem mint törvényhatóság lesz tekintendő, egyáltalán fogva ki van rekesztve; de ha még olly általánosságban is fejeztetnék ki, mint mellyben a főrendi szerkezet kifejezi, miután a városok magánybirtokjogaikat is határozatok által kormányozzák, könnyen oda is magyarázthatnák, hogy őket illy minőségben sem lehet törvény elibe idéztetni. A 2ik §ban, mellyet a m. főRR. itt javasolnak, semmi más nem foglaltatván, mint a KK. és RR. által javasolt 86. §ban, miután a m. főRR. azt kihagyatni kívánták, a KK. és RR. azt ide beiktatni szinte fölöslegnek vélik. Ellenben a m. főRR. javaslatához a KK. és RR. hozzá adni szükségesnek vélik, 3) hogy a nemesek is, ha semmi más, mint városi tulajdonnal bírnak, magánykereseteikre nézve a város alá vetessenek. 4) Hogy a városon kívül birtokos nemesek olly adósságokra nézve, mellyek a városi birtokokra vannak betáblázva, a városi bíró elibe is idézethessenek. És ezen két pontot azért tartják szükségesnek, mert az itéletet bármilly bíró hozandná, minden esetre által-kísérő levél mellett a városi bírónak kellene végrehajtani. Hogy a városban ideiglen tartózkodó honfak is ház-

béri és árjegyzéki tartozásaira nézve, melyeket a városban lakásuk ideje alatt tettek, ha városbani tartozkodásuk ideje alatt a kereset ellenük megindított, szinte a városi bíróság előtt tartozzanak törvényt állani, mert ezt azon személyes hitelnek, mellyel fogva hasonló kölcsönök tételnek, biztosítására, és sokféle családok megelőzésére szükségesnek látják. Végre, hogy a város öngyeiben bíró ne lehessen, ezt általánosan kimondatni azért nem látják jónak, mert lehetnek esetek, midőn más bírót találni lehetetlen, péld. valamely fekvő városi értékek a város által lett szerzéséből, vagy árvapénzek kölcsönadásából származó követelésekre nézve; ellenben a KK. és RR. által jelenleg a város hatósága tárgyában javasolt 9. és a munkát 82ik §ban azon eseteket, melyekben a város nem bíraskodhatik, elég határozottan vélik kifejezve lenni. A 75. §. után a m. főRR. által beiktatni javasolt új §t, melly így kezdődik: „Közszükség tekintetéből“ stb. elfogadják. A 79. §. után beiktatni kívánt új §t, úgy, mint a m. főRR. által javasoltatik, elfogadhatónak nem vélik, mert annak olly értelmet is lehetne tulajdonítani, hogy a városok csak kiváltságos telkeket szereznek, nem kiváltságosakat pedig nem; és miután a bekeblzésnek legsajátosabb következménye az, hogy a kiváltságos telek e tulajdonát elveszti, a bekeblzés pedig csak törvény által történhetik, azt hogy a város általszerzendő magánytelkek kiváltságos természetüket megtartják, ezen §ban kitenni nem vélik szükségesnek, hanem világosság okért megegyeznek abban, hogy a 79. §ban a kiváltságos telkek is említessenek meg; — e szerint tehát a 79. §. következőleg lenne szerkesztendő: „79. §. A városok, a város határában belül, akár kiváltságos akár nem kiváltságos telkeket jövőben is szerezhetnek, de a város határában kívül fekvő javakat többé nem szerezhetnek, hanem azokra nézve, melyeket a törvény kihirdetésekor már birtak, a birtok címét megerősíthetik. A 81. §. kihagyatásában a KK. és RR. is megegyeznek. A 82. §. módosításában megegyeznek. A 83—85. és 86. §. Sra tett észrevételeket szinte elfogadják, és ennek folytában a 85. §t a 325. §nak elibe iktatandónak vélik. Ellenben a 89. §ra javasolt módosítást el nem fogadják, sőt az általok ajánlott szerkezetet továbbá is megtartani kívánják, következő okoknál fogva: 1) Mivel a közállománynak a közjogokat senkitől mellékes statusnézeteknél fogva megtagadni nem lehet, ki azoknak gyakorlására képes; jogok pedig személyes és nem értéki tulajdonok által föltételeztetvén, ha már a közállomány valamely értéki képességet megkiván azoktól, kiket a közjogok gyakorlatában meghagy, ezen értékbeli képességnek a lehető legkevesebbé megszorítónak kell lenni; különben mi az emberben föltételeztetvén, annak rendeltetik alá, mi az emberben mellékes tekintet érdemel, u. m. az értékeknek, és születési aristokratia helyett az aristokratiák legrosszabbika, a pénzarisztokratia kap lábra. 2) Mivel általánosan alapatlannak tekintik azon félélmeket, melly a tömegeket a polgári jogok gyakorlásából kirekeszti; sőt azt hiszik, hogy nemcsak a semmivel nem bírók, kiket azonban a KK. és RR. kirekesztettek, hanem a tulságosan tehetősek, és az utóbbiak nem kevesebb veszélyesek; ellenben a középsorsu polgárok, kiket ökpolgári jogokban részesíteni kívánnak, bármilyen számosak, mindenütt és mindenkor a rend barátai voltak. 3) Mivel meg vannak győződve, hogy nem a nagyobb értékeknek különösen, hanem általánosan azoknak, kik valamely értékkel bírnak, áll a polgári társaság rendszeres nyugodalmas állapotának fentartása érdekében, és hogy azok, kik kevesebb értékkel bírnak, amibár számszerint kevesbet kockáztatnak a rend felbomlása esetében, aránylag mégis lehető veszteségük szint-olly érezhető, mint a nagybirtokura nézve a számszerint nagyobb veszteség lenne. Így tehát a kisebb értékek szintugy fognak igyekezni a jó rend fentartásán, mint a nagyobb értékek. — Végre 4) mivel Magyarországon a képviselői rendszer eddig nem létező, sőt a köztanácskozásokról részvét elve a megyékben is századok óta levő életben: ettől a képviselői rendszer behozása első alkalomkor, a mennyire lehet, olly kevéssé eltérni célszerűbbnek és az ország rendszerével inkább megegyezőnek vélik. — Mi azonban a zsidókat illeti: a KK. és RR. megegyeznek abban, hogy ezeknek megemlése itt kihagyassék, s állapotuk külön törvény által, mellynek elkészítésére a szükséges lépéseket már meg is tették, általánosan intéztessék el; e részben tehát a m. főRR. észrevételét elfogadván, a 89. §. bevezető szavainak a m. főRR. javaslata szerinti szerkesztését nem ellenzik. A 91. §ra tett észrevételt, miután a 89. §t egész kiterjedésében a fentebbiek szerint megtartani kívánják, el nem fogadják. A 94. §ra tett észrevételt elfogadják; ugyszinte a 97ikre is azon

felvilágosítással, hogy ezen §t nem a 87., hanem a 89. §. után vélik beiktatandónak. A 89. §. után a m. főRR. egy olly rendelkezést javasolnak beiktatni, melly szerint a közös birtok után polgár csak egy személy lehet; a KK. és RR. ezt el nem fogadják; mert ha az osztatlan birtok osztályos vérek által bíratik, ezeket a polgári jogok gyakorlatának tekintete könnyen kár nélkül meg nem történhető osztályra kényszeríthetné; — így például egy gyárnak osztályos tulajdonosai nem osztozhatnak a nélkül, hogy a vállalatot félbenhagyni ne kénytelenítenek; ha pedig a közös birtok testület vagy társaság tulajdona, ezeknek tagjai a 96. §. rendelkezést polgári jogot úgy sem követelhetnek. Végre azon 3ik esetet sem tehetik fel a KK. és RR., hogy aránylag igen csekély birtok valaki által csupán azért, hogy a szavazatok választás alkalmakor szaporítottassanak, számos egyed névre iratnék; mert a polgári örseregben minden polgár személyesen, vagy képviselő által pénzfizetéssel köteleztetvén részt venni, nem igen fog találni, ki e terhes kötelességet sokak helyett számosabb évre elvállalná, csupán azért, hogy a képviselők választásánál, mellyhez olly sok polgár járul igen csekély töredékekkel, igyekezzék magának túlyomóságot igen kétséges kimenetellel szerezni, kivált midőn a 111. §. világos rendelkezést a polgári jogról a c) és d) alatt foglalt egyedek is, ha egyszer a választásban részt vettek, csak 6 év múlva, azok kik a 89. §. a) pontja alatt foglaltatnak, soha nem mondhatnak le; a polgári kötelességek nem teljesítése esetében pedig a 114. §. szerint a polgári jog el nem vész, hanem a polgár az elmulasztott kötelességek teljesítésére szoritandó. A 98ik §nak módosítását szinte nem fogadják el, részszerint mert a közvetett választási elv kifolyását foglalja magában, mellyről alább bővebben előterjesztendik észrevételeiket; — részszerint azért, mert a választathatási képesség (passiva qualificatio) meghatározását mind a tisztviselőkre mind a követekre, mind a képviselőkre nézve nem ezen §ba tartozónak vélik, valamint ez később a 146. 358. és 388. §§ban elő is fordul; a 98. §t tehát épségben kívánják megtartani; továbbá a §. felírásában, mellyet a m. főRR. ekkint javasolnak: „a polgárok jogai s kiváltságai,“ ezen szót „kiváltságai“ szinte nem fogadják el, mert a jelen törvény szerint a polgári jog nem születéstől vagy a polgári testületbe való fölveteltől, értéki képességtől függvén, és a 109. §. szerint életben levő kiváltságoknak, u. m. vám- s helypénzfizetési mentességnek gyakorlásában a polgárokat ellenőrség alatt tartani igen nehéz; ugy más részről a polgárok nagy száma miatt ezen kiváltságok gyakorlását, melly kiváltságokat a polgári jogok bőven pótolnak, továbbá is fenhagyni tanácsos nem lenne. Az özvegyekről szóló 107. §nak a 100. §. után leendő áttételében a KK. és RR. megegyeznek; de részszerint a kiváltságok iránt fentebb előadottakhoz képest, részszerint a polgári örsereg iránt alább előterjesztendő észrevételekkel fogva, részszerint, mivel a polgári tulajdonság egyenesen értéki képességhez van kötve, a m. főRR. javaslatait következőleg módosítva kívánják szerkesztetni: Elhunyt polgárok özvegyei, özvegyesügek ideje alatt, és árván maradt gyermekeik nagykorúsága elérteig, ha különben is polgári képességgel bírnak, egyedül a polgárokat illető haszonvételek gyakorlatában maradnak meg; ellenben a 102ik §ban kitett tehetől mentesek. A 101. §ra nézve tett módosítást elfogadják. A 102—106. §§. érdeklík a polgári örsereget; a m. főRR. ezen §§at kihagyatni kívánják, s mivel okaik előadását a IVik Részre tartották fen: a KK. és RR. is jelenleg csak azt jegyzik meg, hogy azon §t, valamint az egész intézetet, azott előadandó okoknál fogva megtartani ohajtanak; nem fogadják el tehát a m. főRR. által ezen §§. helyett javasolt új §t. A 107. §ra tett észrevételt elfogadják, természetesen értelvén, hogy ha a gyámság alatt állók különben is nem bírnak a 89. §ban kitett képességgel, — azok pedig, kik esőd alatt állottak, a esőd után képességüket újabb be nem bizonyítanak, a polgári jog a 109. §. szerint rájuk nézve elenyészettnek tekintendő. A 108. §. az örsereg iránti kötelesség tárgyában előadottakhoz képest egészen megkivánják tartani. A 109—111. §okban a tulajdonság kifejezést a „jog“ kifejezéssel felcserélni nem ellenzik; mert jogot tulajdonság ad, annak tehát elenyészni csak a tulajdonsággal együtt lehet; — viszont pedig ha a jog elenyészett, a tulajdonság is elenyészettnek tekintendő, de a fentebbiek szerint a 111. §ban, ugyszinte a 112. §ban a 89. §. d) pontjára való hivatkozás megmaradna. A 112. §. végén e kifejezésnek: „polgári örseregbe helyettes állítanak“ módosításában megegyeznek ugyan, de kihagyatásában a fentebbiek szerint nem egyezhetnek meg; s mivel nemcsak helyettes által, hanem pénzfizetéssel is

lehet a polgári örsereg iránti kötelességnek eleget tenni s általában az örsereg szerkezetének elrendezése a IV. részben egészen a szabályra bizatik, így vélnék változtathatónak; „és a polgári örseregben való kötelességeknek eleget tesznek.“ A 113. §. rendelkezést a KK. nem vélik egészen fölöslegesnek, mert különbséget látnak abban, ha a polgári jog el nem enyészik, és ha elenyészik, nevezetesen a 89. §. d) pontjára nézve; mert ha a polgári jog ezekre nézve a 110. §. szerint elenyészik, akkor 4 évi újabb számítandó folytonos lakás nélkül azt újra meg nem szerezhetik; ellenben ha föléledhet, akkor a lakás éveit újabb számítani nem szükséges. A polgárosodásról a m. főRR. külön törvény-§§kat azért javasolnak, mivel a KK. és RR. által közlött törv. javaslattal foglalt intézkedések nem eléggé kimerítő; mivel azonban a 121—127 §§ban a polgárosodás iránt foglaltatnak rendelkezések, a m. főRR. pedig az iránt: mi részben nem kimerítő? felvilágosítást adni nem mellőztattak, azon §§nak kihagyatását egyszerűen kívánják; a KK. és RR. annak okát: miért lenne szükséges a kérdéses §§at kihagyni? nem találják, s ezen oknál fogva sem a m. főRR. által javasolt §§at el nem fogadják, sem pedig a 121—127. §§. kihagyásában meg nem egyezhetnek. A mi pedig a m. főRR. által javasolt szerkezetben a „kisgyűlés“ helyett használt „tanács“ — a „közgyűlés“ helyett „polgárgyűlés“ kifejezéseket illeti: ezek iránt alább, midőn a kis- és közgyűlésekről leendő szó, fogják észrevételeiket előterjeszteni. Végre megjegyzik, hogy a beiktatási díjra nézve a 3ik pont alatt javasolt módosítást elfogadják, ugy mindazáltal, hogy a beiktatási díj 3 frtnál fölbb ne emeltesék. A 130. §nak a m. főRR. szerint módosításában megegyeznek. A polgárok által leendő s a m. főRR. szerkezetében javasolt hitformát, miután a polgár nemcsak a város, hanem a haza iránt is le van kötelezve: némi módosítással fogadják el, és a 130. §. után következő bevezetéssel vélik beiktatandónak: „§. A polgárok, mielőtt polgári jogait gyakorolhatnák, a gyűlés előtt következő hitet tesznek le: „Én stb. — és valamint honvédelmi törvényes kötelességemet teljesítendem, ugy a várost is szükség esetében fogyverzett kézzel is óltalmazom.“ A m. főRR. által a 120. §. után beiktatni javasolt rendelet a 122. §ban fordul elő, ezt a KK. és RR. épségben tartani ohajják; mivel azon választmány, melly a két választási időközben a 118. §. szerint a polg. névkönyvnek épségben tartására ügyel, nincs felhatalmazva, hogy abba valakit beirhasson vagy onnan kiörölhessen, ha csak határozat által erre nem utasítatik. A 121—127. §kat, mint fölbb említve van, a KK. és RR. megtartani ohajják, és ennek következtében a 128. §. is épségben maradnameg. A 129. §t a KK. és RR. fölöslegesnek nem tartják, mert ebben mind a követek, mind a képviselők választására nézve általános szabály foglaltatik, és a 168. és 396. §§ban ezen általános rendelkezésre csak hivatkozás történik. A 130. §. a m. főRR. által a polgárosodásról javasolt módosítást módosították, és utána a polgári esküt magában foglaló §. következnék, ugy mint fentebb előadott. A 132. §ra tett módosítást elfogadják. Ugyszinte a 133. §ra tett észrevételt is. Nem különben a 134. §. után beiktatni javasolt új §nak fölvetelésben megegyeznek; továbbá abban is, hogy a 136. §. kihagyassék; — a 139. §. pedig a m. főRR. javaslata szerint módosítottassék; és a 140. §. kimaradjon. A 142. §ban kijelentetik, hogy a honosodás tárgyában egy általános törv. javaslat- készítésre nézve a szükséges lépéseket megtették. Mivel a később előadandók szerint a képviselők választására nézve azt, hogy képviselők csak polgárok lehessenek, el nem fogadják; — a 143. §nak a m. főRR. által javasolt módosítását csak ezen soroknak: „az összes városi polgárságból“ kihagyásával, az általános rendelkezések előbocsátása mellett következőleg fogadják el: „148. §. A képviselők a polgárok közül hat évre olly módon választatnak, hogy a képviselők fél része felváltva minden 3 évben választás alá kerüljön; a képviselői testület előbbi tagjai azonban ismét választathatók. Melly tagok jönnek a képviselői testület félrészének első megújításakor választás alá, — sorshuzás által határozatilik meg. A képviselőkre nézve a m. főRR. kettőben térnek el a KK. és RR. javaslataitól: 1) hogy a képviselői testület tagjai közül választás alkalmakor megbizottak jelöltessenek ki, és a tisztviselő karral csupán ezeknek legyen közös tanácskozási joguk. 2) Hogy a képviselők száma nem a város összes lakosainak számához, hanem a polgárokéhoz képest állapítottassék meg. Mi az elsőt illeti: ezt a KK. és RR. a 143. §ra tett azon észrevétellel, hogy a képviselők 3 évről 3 évre újítottassanak meg, és pedig sorshuzás által határozatassék el az első választás alkalmakor megújítandók névsora, — nem tudják megegyeztetni, mert

azon testületet, melynek minden 6 évben egyszer akad választási foglalatossága, s időközben semmi eljárás reá nem vár, miért kelljen 3 évről 3 évre megújítani? okát nem látják; — ha tehát a képviselő testület tagjai közt csupán választásra megbízott tagok is leendnek: ezeknek a választás bekövetkezése előtti megújítását fölöslegesen tartják. — Továbbá, a képviselő nagy száma miatt nem gondolják a tanácskozásokat még akkor is akadályozva lenni, ha minden képviselőnek joga lehet részt venni azokban; mivel tapasztalás a megyei tanácskozásoknál is bebizonyította, hogy nem mindazok jelennek meg, kiknek megjeleni joguk van, hanem igen sokkal kevesebben; s a gyülekezetet éppen az teszi erőssé, mivel sokan jelenhetnek meg, bár a gyülekezet tetteleg kevésbőt áll; annyival inkább lesz pedig ez így a városokban, minél inkább megkívánják a városi keresetmód különféle nemei a polgároknak szüntelen és folytonos szorgalmát; ezeknek tehát idejük annyira nem marad a köztanácskozásokra fordítható, hogy minden nagy száma mellett is a képviselői testületnek, a KK. és RR. inkább attól tartanak, miszerint a tanácskozási terem üres leend, mint attól, hogy szerfölött megtöltetik. Végre a választási jogot a tanácskozási jogtól elválasztani azért nem kívánják, mert ez által a tanácskozó képviselők, kivált oly csekély számban, mint melyet a m. főRR. javasolnak, könnyen a tanácsosal assimiláltatván tartanak tőle, hogy független polgárokból becsületbeli tisztviselőkké fajulnak el, s közöttük, és a mostani választott polgárság közt, szellemi irányra nézve igen kevés, vagy semmi különbség nem leend; — ez által pedig az ellenőrség és végrehajtás közötti éberség csorbászenvednének. Mi a 2ikat illeti: miután a képviselők a KK. és RR. nézete szerint nem csupán a polgárok, hanem az egész város összes lakosainak érdekét tartoznak szemükben tartani s így ezen összes érdekeket képviselni; — továbbá, miután a lakosok száma sokkal kevesebb önkénynek alávetett mérték, mint a polgárok száma, kiknek jogaik bizonyos föltételektől függenek: mindezeknél fogva a KK. és RR. a képviselők számát is az összes lakosok száma után helyesebben vélik meghatározhatónak. Következőleg az itt előadotknál fogva a 145 §t is épségben kívánják megtartani. (Folyt. köv.)

A 143dik főrendi ülésben tanácskozás alá velt minden éven tartandó országgyűlések tárgyában üzenet, felírás és törvényjavaslat felett ekkép nyitá meg a vitaközléseket egy m. gr., kiknek véleménye csakugyan a tanácskozások folytában többséget nyert s végzéssé lön: A m. főRendek méltóztattak megérteni, hogy a t. RR. az országgyűlések tartására nézve egy új törvény és állandó szabályt hoznak javaslatba, egy oly állandó törvényes szabályt, mely szerint az, mi eddig kivétel gyanánt divatozott, állandó rendelkezés által törvényesítették. Ugyanis, ha a régebbi törvényeket vizsgáljuk, nem lehet ugyan tagadni, hogy az évenkénti országgyűlések tartása valaha el nem lett volna határozva, valamint azt sem, hogy később minden második évben rendeltettek tartatni; azonban 1715től fogva az lön állandó alkotmányos szabály: hogy az országgyűlés minden harmadik évben hivassék egybe, de azon záradékkal, hogyha szükség kívánja, annál hamarabb is tartassék. Az 1715ki t. cikket az 1723ki megújította, ez az 1791ki t. cikket által újított meg. A kérdés tehát z e: vajjon czélszerű e abból, mi eddig csupán mint kivétel divatozott, állandó szabályt alkotni? Egészen másképp állana e kérdés, hogyha a t. RR. csupán csak a mostani körülményekre levén tekintettel, hoztak volna transitorius törvényt az országgyűlés tartásáról javaslatba; azonban a dolog nem így áll, hanem arról forog fen a kérdés: vajjon azon nagyszerű alkotmányos változtatás belé illik e a magyar alkotmányos gépezet kerekéibe, és vajjon ezen orvosság, melyet a RR. bajaink ellen javasoltak, hasznos és czélszerű e, és lesz e annak kívánt fogantatja? A dolognak alkotmányos oldalát későbbre hagyván, legyen szab. azt vizsgálom: hogy vajjon úgy mint orvosszernek volna e a javasolt intézkedésnek várt sikere? Ha a t. RR. jól fogtam fel, ők azon nézetből indulnak ki, hogy a teendők roppantsága és azon körülmény, miszerint egyéb nemzetekhez mérve tetemesen elmaradtunk, kívánják: miképen a törvényhozói intézkedések alkalmi szaporításának, minél gyakoribbakká tétessenek s ennél fogva minden évben 4 hónapig törvényhozói tárgyakról kívánnak tanácskozni. Mindenek előtt csak mellékesen érintem, hogy az országgyűlés idejét meghatározni nem lehet, ez ellenkeznek minden ország és alkotmányos nemzetek példájával; az országgyűlés-tartásnak idejét a tárgyak határozzák meg, és véleményem szerint az iránt törvény által intézkedni csak annyit tenne, mint a törvénykönyveinkben létező igen számos papiroson maradt törvény rop-

pant tömegét szaporítani. Az 1715ki 14d. t. cikket két hónapra határozza meg az országgyűlés tartás idejét, ezen rendeletet megújítja az 1791: 13. t. cikket is ugyanezt teszi az 1825ki törvény is, és mind a mellett a legújabb időkben voltak országgyűléseink, melyek 41 hónapig tartottak, s voltak ismét mások, melyek 11 hónapig tartottak, és ezen országgyűlés, melyet most élünk, szinte 12ig hónapban tartatik. De mind e z e k e t csak mellékesen érintvén. szólok a dolog velejéhez. A t. KK. és RR. azt mondják, hogy a teendők tömege nagy. Ámbár meg kell ismerni, és hálával kell megismerni, igen sok törvényhozási intézkedésnek sikerét és üdvös voltát: mind a mellett más részről meg kell vallani, hogy ezek által azon várakozásoknak, melyek a magyar országgyűlések eredményeire nézve legtöbbször a honpolgárok által tápláltak, megfelelően nincsen. Ennek okát mindenek előtt tudni kell. Első kérdés az: vajjon az abban fekszik e, hogy kevés idő fordítottatik a t. hozásra? erre a felelet magóban a tényekben fekszik. 1825től fogva, s így nem egészen 19 év alatt, 89 hónapot fordítottak az ország Rendei törvényhozási intézkedésekre, nem is említvén azon igen számos országos választmányi munkát, melyek szinte a haza közdolgaiban működtek, — ha a tek. KK. és RR. nek mostani javaslata már törvény lett volna, ahhoz képest 19 év alatt négy hónapjával, körülbelül csak 76 hónap fordítottatik volna országgyűlésre. Nem lehet tehát állítani, hogy t. hozási intézkedésekre elég időt nem fordítunk. Hogy g y e r e k az eredmények az arra fordított munkát tekintve, tagadhatlan; de kérdés: vajjon azt annak lehet e tulajdonítani, hogy minden 3dik évbentartottak csupán országgyűlések? Megvallom, hogy én ennek okát másutt keresem; egyik okát ugyan is keresem abban, hogy várakozásaink többszörre tul vágnak azon, mit egyes törvényhozási intézkedésektől várni kell, és többszörre bizonyos kedvező eszmék, panaceaák tüzetnek ki. Ha csak a legújabb időkre figyelmeztünk is, 1836-ban a kedvező eszmé a szabad adás-vevés volt — 1839 s 1840ben ismét mint panacea tüzetnek ki a váltótörvény; azóta csak néhány év multal, és tapasztaljuk, hogy a szabad adás-vevés a jobbágyságot nem tette boldoggá; a váltó törvény pedig hitelt még hitelintézetek nélkül alapítani nem tudott. Ezen roppant bajokon, melyekben vagyunk, csak összefüggő és összefüggő t. hozási intézkedések által lehet segíteni. Más okát látom a kevés sikerű t. hozási intézkedések a törvény iránti tiszteletlenségben, miszerint meghozatnak a törvények, de végrehajtatlanul maradnak, — igen nagy baj fekszik tovább abban is, hogy kiképzett, megállapodott s megfiggadt közvélemény hazánkban nem létezik, a kérdések legnagyobb része tisztába hozva nincsen, a sorozatra nézve még kevésbé vagyunk tisztában, az eszmék forrásban vannak, egyáltalában még meg nem érettek, és ennek következménye az: hogy sokba kezdünk, sok a divergentia a véleményekben, a tanácskozások szabálytalanok, az országgyűlések kezdetét nagyobb részint az általános politikáról tanácskozások foglalják el, később midőn a dolgoknak részletére kerülne a sor, előáll a praclusi terminus, leperog az idő, és azt veszszük észre hogy nincs már idő végezni, vagy a miről végezni kell, azt el kell hamarkodni. De mindezek fölött szememben van egy, mi az eddigi törvényhozási működések sikerének és eredményének csekélységét és elömenetelink lassúságát magyarázza, és ez az: hogy a törvényhozó hatalomnak csak egyik részét látom vidozul és erőteljesen mozogni azon irányban, melyet a törvény neki mutat. Azt tartom t. hozási intézkedésink sikeretlensége legnagyobbikának, hogy a törvényeknek materiáléja csak itt a discussiókból fejlődik ki, és nem úgy mint más országokban, hol a végrehajtó hatalom által minden törvényjavaslat készen terjesztetik az országgyűlés elébe. Mióta gondolkozni kezdettem közügyekről, ez volt mindig meggyőződésem, melyet minden alkalommal ki is mondtam és kinyomattam, és most is kimondok, és ennek igazságáról minden nap jobban meggyőző a tapasztalás annyira, hogy azon reményben vagyok, miszerint elfogjuk érni nem sokára azon időt, midőn ez másképp lesz, és midőn a kormány alkotmányosan haladó szellemben nem csupán irányt fog mutatni a haladásnak, hanem egyszersmind vezetni fogja azt. Igen is nm. FRR. valamig törvényink végrehajtását a nemzet nem fogja szigorubbant követelni, és valamig nem fog azon módokhoz nyulni, melyek a végrehajtást biztosítják, valamig nálunk megállapodott, megfiggadt közvélemény divatozni nem fog, valamig minden egyes törvény megszületésénél annyi idő — és vajdásra lesz szükség, és a kormány nem fogja alkotmányos jogát a törvények javaslásában egész kiterjedésüleg használni: addig mindig gyérek lesznek az országgyűlések ered-

vényei, akár minden évben akár minden harmadik évben tartatnak azok. Ugy látszik maguk a t. RR. is érezték azt, midőn az évenkénti országgyűlést mint orvosszert a m. FRR. nek javasolták, mert felírásuk egyik részében azt mondják: „sok hiány, s akadé az országgyűlésen kívül is, és ennek körében is éppen annak tartása által fog legbizonyosabban s biztosabban megszüntetni; hogy ellenkező esetben azoknak kellemetlenségei és ártalmi évenként éreztetnének.“ És így magok a t. RR. is az országgyűlésnek évenkénti tartását mintegy bajt állították előnkbe, és csupán ezen baj gyakori megújulásában gondolták feltalálni az orvoslást. De kérdem: vajjon nem lehetne e ide alkalmaztatni azon francia mondást: „Le remède est pire, que le mal?“ mert véleményem szerint az évenkénti országgyűlés synonymon ezzel; évenkénti követválasztás, továbbá synonymon ezzel: valamaddig t. i. a mostani választási rendszer divatoz, a választók tömegének évenkénti demoralisálójá; és egyértelmű azzal: évenként más és más követ. Itt meg kell előzöm egy ellenvezt, mely más országok példájáról szokott tétetni. Véleményem szerint más országok példája ide nem alkalmazható. Különösen pedig Angliára történik legtöbbször hivatkozás. Anglia azonban egészen más helyzetben van; ott a parlament nemcsak törvényeket hoz, de bizonyos tekintetben adminisztrálja is az országot. Angliában a parlament minden évben a státusköltségek felett tanácskozik, a ministerség felett, mely ott felelős, ellenőrök, azt feleletre vonja, minden évben kell határozni az állandó katonaság fenállásáról és megajánlásáról, az ugynevezett mutiny bill által; de mindezek a stabilitás érdekében mérsékeltenek az által, hogy a követek nem minden évben, hanem 7 vagy 5 évre választatnak. Nálunk másképp állanak a dolgok. A statusnak, a koronának jövedelmei, részint bizonyos haszonvételekben részint földbirtokokban meghatározva vannak, a vallásbeli költségek szinte az egyházi rendnek terjedelmes birtokai által födöztenek, az állandó katonaság elvben ki van mondva, felelős ministerség nincsen, a katonaság hosszabb időre állittatik; ezek mind oly lényeges különbségek m. FRR., miszerint ezen tekintetekben analogiát Magyarország és más országok közt nem látok. De van még más, t. i., hogy nálunk nem egyes választók, hanem corporatiók választják és látják el utasítással a követet, és világos, hogy ha minden évben új követek küldetnének a napi vélemények befolyása mellett az utasításokra, az országgyűlések soha meghatározott irányt és jellemet magukra nem vehetnének. Ennek mulhatatlanul a törvényhozási intézkedések fluctuatiója lenne következtése, melynek vissza kellene hatni az adminisztrációra is, mi azon bonyolódásokat, melyekben vagyunk, tetemesen nevelné: úgy hogy azt merem állítani, hogy a minden évi országgyűlések azon körülmények között, melyekben vagyunk, a magyarországi alkotmányos gépezetnek mozgását tetemesen gátolnák. És ezek azok, m. FRR., melyek engem oda vezetnek, hogy az évenként tartandó országgyűlés ellen szavazzak. Rövid üzenetben kijelenteni kívánám a t. RR. nek, hogy a m. RR. a fenálló törvények változtatását nem tartják szükségesnek és a RR. indítványát annyi más alkotmányos állapot látják összefüggésből, és ugyszólván kiszakasztatva, tanácskozás alá venni nem is volna tanácsos; ha nem figyelmeztünk is arra, hogy az országgyűlés mostani stadiumában oly terjedelmes tárgynak tanácskozás alávétele által, egyéb tárgyak tetemesen háttérbe szorítottának. (Vége köv.)

144dik országos ülés maj. 9kén. Folytatólag tárgyalatván a bányatörvény, a bírás és ügyvédek vizsgálat letételéről szóló 61dik §hoz még ezen szavak „és jegyzők“ tétettek. A bányai törvényhatóság köréről szóló 66ik §ban — az általános kijelentés czélszerűbb tekintetéből — e szavak után „minden tekintetben“ e sorok iktattattak „akár a krassói kerületben, akár másutt az országban és a hozzá kapcsolt részekben bárhol létező bányai műtelepek kivétel nélkül az illető helybeli polgári törvényhatóság alá tartoznak“; a többi maradt mint van. — A 72dik §ban egy megyei követ az érczolpás, rablás, betapasztás vagy eltitkolás által elkövetett büntettek megfenyítését mind az igazság gyorsabb kiszolgáltatása, mind pedig az örökös surlódások elkerülése végett a polgári hatóságtól a bányai bíróságra kívánta áttétetni; — nem pártoltatott. A 84dik §ból egy szónok a földesurakat a bányaműveléshez szükséges épület-és tüzifa adásnak kötelezettsége alól felmenteni kívánván, e szavakat „épület- és tüzifa“ kihagyatni kérte. Ezen indítványra a RR. a köszönbányákról szóló 4dik §. tárgyalásakor kimondott elvből indulva ki, hogy t. i. a földesur a bányászat előmoz-

dítására semmivel sem tartozik, 's hogy tulajdoni érdekét más érdekének alávetni nem lehet, elhatározta: mikint a földes — ur épület — és tűzifa kötelezettsége alól felmentetik, 's így nemcsak ezen szakaszból, hanem a 6dik §ból is e' szavak „köszén, épület — és tűzifa“ kihagyattak. Ekkor egy másik követ a 's. épségbeni hagyása mellett nyilatkozott, mert ugymond, mi által jutott Anglia, Franciaország politikai nagyságra? Epen azon törvényt kell nyújtani ezen iparágak, 's mikép fognak felállani a' bányák Krassóban például vagy más helyeken, ha a' bányamivelők épület — és tűzifát nem kapnak? maradjon meg a' szerkezet. — Most többben egyhangulag a' §. módosítása mellett nyilatkoztak; az eddigi gyakorlatot pedig megtartani ohajták, lehet ugyan is olly donatio, mellynek következtiben a' földesur tűzifát adni tartozik a' bányamivelőknek; ezen kedvezéstől nem foszthatnak meg a' bányapolgárok; azért bírják azt továbbad is. Egy másik követ pedig beszédét ama nagy francia Sienes mondásával kezdte meg, midőn a' forradalom alkalmával a' papok jószágait minden kárpótlás nélkül vették el: „uraim, t. i. szabadok akartok lenni, 's igazságosak, méltányosak lenni nem tudtok.“ Így vagyunk mi is. Azon intézeteket, mellyek által szabadságra, nagyságra, gazdagságra vergődhetnek, megkivántató szükségekkel nem látjuk el; hanem a' helyett a' bányászatot kívánjuk a' tulajdonjog illy megsértésével emelni. Legszegényebb azon ország, melly bányamivelésből kíván meggazdagodni. Angol — 's Franciaországnak csekély bányái vannak, 's még is milly magas polczán állanak a' gazdagságnak; ellenben Spanyolország legtöbb bányával birt 's még is a' legszegényebb. A' gyakorlatra nézve felhozá megyéjében létező R. családot, melly évenként 1000 öl fát tartozik adni a' kamrának; kívánta szinte kihagyatni. — Egy másik megyei követ előadta: mikint e' munkát a' bányászati terjesztését tüzte ki czélul; ezt a' nemzeti gazdagság egyik legnagyobb forrásának tekintti szónok is, mellyből a' hazának nem megvetendő jövedelme van, 's más részről azt is tapasztalja, miszerint bányáink jövedelemre nézve mindinkább csökkennek; a' munkásokra is egyedül annyi haszon háramlik, hogy napról napra élhetnek, 's ha kell valamit a' statusnak gyámolítani, bizonyosan a' bányászatot kell. Mit fognak tenni majd akkor, midőn a' gyárakról leendő szó? ott expropriatio mellett még a' természetvényeket is oda kell adni. Az iránt azonban még a' szónok sem egyezik meg, hogy egyesek károsítsanak; mert például valaki 20 — 30 évig műveltetett, ápoltatott egy erdőt, 's ekkor tetszik azt egy bányakutatónak elvenni tőle; ezáltal legnagyobb igaztalanság követelnék el. Kivánta tehát kimondatni, hogy a' bányamivelők a' szükségeseiket csak alku utján szerezhetik meg magoknak. Ujra felszólal B. követe 's a' 82, 83, 84dik §§ra nézve módosítást ajánlott: a' 82dik § végéhez adassék „a' becsüléstől bíróság által állapítottat meg, mellyhez a' mívelők 2 tagot, a' földbirtokosok színté 2 tagot, 's ezek ötödikül egy elnököt választanak.“ — a' 83dik §t ekint változtatta meg: „A' felkért tárgyak mennyiségének, minemőségének, az átengedéssel járó lekötöttségeknek (servitus) innen eredő kárnak 's megszűnő nyereségnek figyelembe vételével az előbbi §ban körülírt módon eszközölt becs utján“ — a' 84dik §ban egyedül 4dik sorig maradna; — ezen módosítást a' RR. miután kötelező törvényt hozni nem akarnak, engedékeny törvényt hozatalát pedig szükségesnek nem látják, 's az expropriatio káros hatását megszüntetni kívánják, általános elfogadták. — A' 105dik §ra nézve, minthogy a' RR. nem kívántak most a' bányászati és munkások adómentességéről rendelkezni, Cs. m. követe ezen szerkezetet: „A' bányavámot adó bányapolgárok, bányai jövedelmekre nézve a' 3dik cikkben meghatározott bányavámon kívül minden egyéb nemü adózástól és országos segedelmezéstől teljesen mentesek, a' bányavámot nem adó bányai polgárok pedig bányai jövedelmekre nézve, ugy a' bányászati és munkásoknak e' szakbeli keresetökre és foglaltasságokra nézve adó tekintetében a' közterhek felőli rendelkezésig a' mostani gyakorlat megtartatik“ elfogadtatt, 's ennek következtiben a' 107, 108dik §§ mint fölöslegesek kihagyattak.

145dik orsz. ülés, majus 10kén. Az ülés megnyitásával egy városi követ aggodalmát nyilatkoztatta tegnap csak futólag történt 107, 168dik §§ok kihagyásával, mert nincsenek megemlítve a' 105dik §ban épen azok, kikről a' kimaradt cikkek rendelkeznek; e' szerint a' bányászati és munkások olly vagyonokra nézve, mellyek tárgyai lehetnének az adózásnak, mindenkor kibújhatnának az adó alól. Ezen aggodalom megnyugtatósául, ő kegyelmessége javaslatára a' 106dik §,

mellyben megemlítettnek ugy is a' kimaradt §§ kellékei, így módosított: „Ha mindazáltal a' bányapolgárok, bányászati, ezek segédei 's helyettesei, ugy a' bányamunkások“ és a' t.; mint a' törvényjavaslatban van. — A' katonáskodás és katonai szállásolás terhétől mentességről szóló 110dik §t Sz. megye követe igen tágnak látta; megyéjében most is, hol bányák vannak, a' lakosok megváltják urbéri tartozásaikat, szakadatlanul a' bányákban dolgoznak; 's ha itt ki fog mondatni, hogy a' bányákban három esztendőig folyton dolgoznak, terheök tökéletesen fel vannak mentve a' katonáskodás terhe alól, ez egyenesen a' megyére és többi lakosaira háramlik; pedig a' legközelebbi ujonczállítás alkalmakor, is 40 egyedet állítottak ott a' munkások. — Néhány szónok még észrevételként előadta, mikép az illyen ügyet káros lenne a' bányászati önkényre bizni, tőlök függne a' munkások közül valamelyiket katonának adni vagy nem, sőt azt is mondhatnák, minthogy azokban semmi módosítást nem ajánlottak, 's a' RR. tisztán kifejezve látván a' szerkezetben azon eszmét: hogy a' bányák virágozzanak, az, ki ott foglaltasságban van, nélkülözhetlen, és 3 esztendőig folyton dolgozik, megérdemli a' felmentést; 's miután az ujonczállításra nézve a' nemességnek is meg van azon joga, mikint a' nála szolgálásban levő egyedekeket az összeírás alól kivetheti, nagyobb garantiát látván egy törvényhatóságban, mint egyes személyekben — megtartották a' szerkezetet. — A' 196 §ból a' „réznek 's egyéb nem nemes érczeknek elővásárlása“ kihagyott. — A' 244dik §ból „a' köszén bányákat is ide értvén“ kimaradt. — A' 251dik § egészen kihagyott. — A' 268 § rendelete K. megye követeinek nyugtalanságát nem szüntette meg, mert ollyan helyeken, hol kárt okoznak a' földes urnak aranyosással a' lakosok, tegyük fel: fiatal faültvényei vannak, megengedni nem lehet a' mosást; kívánta tehát azt kissé megváltoztatni; — de a' RR., kimondva levén már, ha réteken, szántóföldeken vagy más helyeken kárt tennének: kárpótlással tartoznak“ azt változatlanul hagyták, smég beiktatták a' szerkezetbe: „hogy a' mennyiben használják a' helyet a' mosásra, annyira a' közadóban részt vegyenek.“ A' 279 § szerkezetét igen tágnak vélték az expropriatio nézve, e' szerint a' földesur, ha azon helyen fákat akar napra ültetni, vagy gátat csináltatni az árvíz rombolásainak akadályozására, mert aranyat mosnak a' munkások, legkevesebbé sem rendelkezhetnék 's őket onnan el nem tiltathatná; sőt ha meg nem engedné, tulajdonából ki is becsültenék, az legnagyobb méltatlanság lenne; és egészen máskint áll a' bányáknál a' kibesülletés, mert ott föld alatt történik minden, nem pedig a' föld fölületén. E § mint felület kihagyott. — A' többi §§ megmaradtak legkisebb változtatást sem szenvedve egészen a' 304 §ig, mellynek tárgyalása kezdetével ő excja a' gyűlést 1 órakor elosztatta.

145d. orsz. ülés. a' m. Főrendeknél maj. 10én a' tegnapi elnökileg kitűzött első tanácskozási tárgy, a' börtönrendszeri viszonyzat hitelesítése, minden észrevétel nélkül ment véghez 's ezt a' fens. Nádor első alkalomkor a' t. RRhez átküldendőnek rendelte. — Átmentek azután a' m. főRR. a' városok tárgyalási második rendi üzenet feletti tanácskozásiakra; a' kisebb fontosságú észrevételek részint elfogadtattak, részint a' tábla előbbi nézeteinél megmaradt; miről, mint ugy is már kimerített tárgyról e' helyütt körülmenyesen tudósítani annál fölöslegesnek találjuk, minthogy e' tárgy lényegében ujokok nem hozattak el, a' főrendi nézetek velejét pedig annak idején közlendő viszonyzat magában foglalandja. — Főfontosságú volt azonban a' város hatóságáról rendelkező 63. §. körüli tanácskozás. Itt ugyanis egy gr. azon észrevételt tevő, hogy a' t. RR. szándéka nincs egészen határozottan kifejezve, 's azért szólítottassanak fel, hogy e' tárgy iránt tisztán nyilatkozzanak. — Egy m. főispán ezen nézetet magáéva tevén, kijelenté, hogy a' t. RR. itt retrograda lépést tesznek. Ők t. i. a' városi territorialis hatáskör első impulsusát adván oda nyilatkoztak, hogy „coordinatio nem is gondolható teljes territorialis hatóság nélkül“ most pedig, miután a' főRR. ezen elvben megegyeztek, 's még valamivel tovább menvén, a' városi törvényhatóságot bizonyos 's világosabb alapokra helyezték, a' t. RR. előbbi nézeteiktől elállván, olly szerkezetet javasolnak, melly a' legnagyobb határozatlanság mellett a' legtagabb magistratuális önkényre alkalmas adna. Ezt a' szónok a' két szerkesztés összehasonlítása által világosan megmutatván, felszólítandóknak javasolta a' t. RR. hogy bármily legyen is véleményök, azt világosan előadni ne terheltesse, sőt ha már most a' városi törvényhatóságot olly tag határok közt megállapítani nem akarják, mondják ki őszintén: muta-

vimus consilium in melius — nem akarjuk a' criminalitásokra a' nemeseket alávetni“ stb. — E' vélemény általános helyeslést nyervén, egy m. báró e' mellett még világosan kijelenteni kívánta, hogy a' nm. főrendek előbbi nézeteinél megmaradnak; mi szintén egyhangulag elfogadtatván ő cs. k. fensége a' határozatot e' szerint kimondotta, 's az ülést elosztottan nyilatkoztatta.

146d. orsz. ülés. maj. 11dikén. Befejeztetvén a' bányai törvény, abban folytatólag a' kerületi szerkezet §§ai változtatás nélkül megmaradtak; egyedül az örökösödés rendéről bányai jogokban rendelkező 103d. cz. szenvedett módosítást. Nem akarják ugyan is a' RR. a' koronai ügyvéd és földesur jogait az örökösödésre nézve megsérteni, sem az oldalas atyafiak örökösödését kizárni, 's miután így két módja lett volna a' koronai ügyvédnek a' bányamivelők hátrahagyott vagyonaiban örökösödni [t. i. felszértés bűnében és végrendelet hiányában többnyire kirekesztőleg a' földesur és oldalas atyafiak jogai csonkításával, az egész cikket így módosították: 461dik §. „A' bányai jog és birtok természeténél fogva ingó gyanánt tekintetvén, felette az illető tulajdonosok a' 101dik cikk értelméhez képest, éltükben szabadon rendelkezhetnek; végrendelet hiányában pedig az egyenes örökösök, ezeknek nem léteben a' 4d. fokig bezárólag az oldalas atyafiak örökösülnek“ — 462. §. „Ha pedig a' végrendelet nélkül kimúltak sem egyenes örökösök, sem a' 4dik fokig bezárólag oldalas atyafiak nem lennének, hátrahagyott bányai jogai birtoka a' magvaszakadási örökösödésről szóló törvények rendelete alá esnek. — Ezen jog a' szerkezetben egyedül a' királyi fiscust illette.“ — Vége levén e' törvény tárgyalásnak, elnök ő nmga jelenté: hogy az itélőmester e' törvényjavaslatot a' nmgu FRRhez annak idejében átviendi, 's a' gyűlést 1 órakor elosztatta.

Rövid közlés, maj. 13káról. Mai ker. ülés a' felveendő tárgyak sorozata iránt tüzetett ki. Kezdetben, az elnökség bemutatá a' komárommegyei nemességnek folyamodását 's a' t. a' megbízott választmányhoz kérte áttételt. E' nyilatkozat után némelylek a' folyamodást felolvasatni, mások pedig felolvasatlanul hagyatni kívánták. E' kérdés és a' petitionalis jog körüli viták nagyon élénkek voltak; a' határozatot egyedül szavazás vitta ki, mellynek következtében az olvasatlan adatott át a' választmányoknak. Tanácskozás tárgyaul a' vallás; verificatio kérdése, Fiume és Buccari elrendezése, egyszóval a' felfüggesztettek tüzetek ki. Bővebben majd közlendjük.

146d. május 13kán tartott országos ülésben a' m. főRR. az országgyűlés évenkénti tartása iránt kelt válasz-üzenet felolvasatása után, a' kir. városok elrendezése iránt kelt észrevételeit tárgyalta a' t. RRnek, 's a' főrendi észrevételek mellett mindenütt megmaradtak; a' mai tárgyalás alatt volt, jelesen a' város hatóságáról szóló 65től kezdve 212ig bezárólag, kivevén a' képviselők számának a' polgárok számához arányát, melly így módosították: „kis városban minden 4; közép városban minden 8; nagy városban minden 12 polgár után egy képviselő választatik.

Budapesti napló. Mintegy 8 nap alatt 4 ember lett áldozata a' kocsisok gondatlanságának Budapesten; egy asszony ennek következtében idő előtt szült, egy gyermek élete még veszélyben forog, egy fiatal művész pedig lábtörésben fekszik; a' 4dik sérülés csekélyebb volt. Sokan méltán vélnék már attól tarthatni, hogy végre kicsapongások történeendnek, ha a' gyorsrajtás csak ugyan soha nem fog az utcákon komolyan tilalmaztatni. De hiában, a' 19dik század művelt szelleme a' botoztatást nem engedi meg, a' durva kocsison pedig bizony csak ez fog valamicskét, mert szép szók nem igen hajtják át vastag bőrt, bár mint beszélnek is a' philanthrop szellemű urak! — Egy hét óta majd mindennap esőnk van, mi a' tavaszi mulatozásokat többnyire vízzé változtatja. — Buda' gőzös anyai vendéget szállít naponként a' császárfürdőbe, hogy most esti 5 — 6 órakor is több ember van ott, mint más években dél felé. A' bérlő haszna tehát legalább is felével nagyobbult az eddigiehez képest 's az irigység mégis annyira vakítá őt el, hogy a' fürdőház Duna felőli ajtaját zárva készült tartani. A' hatóság azonban bizonyosan gátlani fogja őt e' törvénytelen, 's botor tettében, mert a' közönség e' megsértése könnyen sajnós kicsapongásokra szolgáltatathatna alkalmat. Jobb volna, ha a' bérlő inkább arról gondoskodnék, hogy a' hanyag földi szolgálat kissé pontosabbá változzék. — Szígligetű tisztasága napfényre jött, ő a' „Szökött katoná“ eredeti szerzője, 's a' többi csak utánzás, és az ő művéhez semmi tekintetben nem hasonlít. — Néhány nap mulva Hartleben könyvárusnál meg fog jelenni: „Magyar titkok“ közli Nagy Ignác. Első füzet, diszkidásban, képekkel 's allegorikai borítékban, ára két huszas. Tartalma, mint halljuk, jobbadán satyrai 's egyszerűs mind összefüggő humoristikai regényt képezend, mellynek színhelye nagyobb részint Budapest. — A' Kisfaludy-Társaság az országgyűléshez petitiót intézett, törvényalkotás iránt az irodalmi tulajdon megőrzésére. Ennek szüksége napról napra érezhetőbbé válik hazánkban,

miután irodalmunk annyira emelkedett már, hogy sok író méltán félhet munkáinak utánnomásától. — Reguly számára az adakozások szép sikerrel gyűlnek. — Játék-színi krónika: nemzeti színpadunkon f. hó 10kén adaték „Veszedeles nagyné” vigj. 4 felv.; 11kén „Két piszoly” dráma 3 felv.; 12kén „Szökött katona” dráma 3 felv. 13kén „Farsangi iskola” vigj. 4 felv.; 14kén „Fehérek” dráma 5 felv.; 15kén „Büvös vadász” dalj. 4 felv., ezen este sok löport szagoltunk, de az ének! De Cau Mari még leginkább iparkodott valamennyi közt; 16kén „Egy pohár víz” vigj. 5 felv. a pozsonyi színészek által; mert pestieink csakugyan Pozsonyba utaztak. Az iparegyleti lakoma, mostan bizonyos körülmények miatt elmaradt; hova hamarabb megtörténendő.

Iparegylet. A Pesten megnyitandó mesterinas-iskolák ügyében örvendetes haladás mutatkozik. A mai ülésben ismét tíz czéh adta is illetőleg jelentette be aláírásait, miszerint a kártyafestők: 8, a hentesek: 20, a gombkötők: 10, a m. szabók: 4, a mészárosok: 40, az aranyművesek: 20, a pékek: 30, az üvegesek: 8, a harisnyakötők: 3, végre a fazekasok: 8 p. frtot ajánlanak évenként. — Ime, csak 10 czéh összesen 151 ftot fedez az iskolák évenkénti költségeiből! Az egyes adományok is nagy részben, számarra szintugy, mint aránylag, tetemesbeke levén az eddig aláírottaknál: ez, ugy látszik, annak tanúsága, hogy az iskolák ügye a czéhek kebelében mindinkább rokonabb hobb 's adakozóbb részvétellel találkozik; ezt bizonyítja a m. kordoványosok, vagy is tobakosoknak' azon újabb elhatározása is, miszerint a' multkor bejelentett 5 frt helyett, most 10 p. frtot köteleztek évenként. — Igen kellemes tudomásul szolgált ez ülésben az is, hogy az egyesek jóakaratusága már magányajánlatokban is nyilatkozni indul. Gierglkár. kártyafestő czéh-mester 1, Klaszy Venczel 2, Uhlr képfaragó szinte 2 p. frtot köteleztek évenként. Oly nemes példa ez, melyet valamint a' nevezett uraknak szivesen köszönt meg, ugy másoktól is utánozva látni annál inkább ohajtana a' választmány, mert ekkint azon szülék is, kik, noha talán magok nem gyakorolnak mesterséget, de gyermekeiket valamely czéhes iparágra szánták, ezen módon könnyen és nemesen róhatnák le gyermekeik neveltetése körüli kötelességük egy részét. — Azon meggyőződésben, hogy hasonló magányos adományok ezután számosan fognak történni, — a' választmány elhatározta, miszerint azok, ne hogy az adakozók kihalása után eleynésszenek, tökéssitessenek, 's mint alapítványok, csak évenkénti kamataikban fordittassanak az iskolákra. — Többnyire nem számítva a' magányadományokat, az újabb ajánlatok 156 frtra, — az eddigi összes aláírások 467 frtra mennek, 's így még 253 p. frt leszen febezendő azon aláírásokból, melyeket a' még nem nyilatkozott 45 czéhtől, 's egyéb nem czéhes ipartestületektől, valamint egyes nagyobb iparvállalatok tulajdonosaitól bizton reméllenünk: bizonyára nem túlzás, nem hiú számítás. — Az e' tárgyban legközelebb tartandó ülés határnapjáról később fog jelentés tétetni; a' kinlevő aláírási iver pedig addig is beadattani, 's a' netaláni magányos adakozások is bejelenteni kéretnek alulírottáknál. — Kelt az iparegylet-ület igazgató választmányának majus 9kén tartott üléséből. — Csanády, jegyző.

(Árvabételek.) F. e. februárban a' helybeli „Josephinum” számára befolyt adakozások: Wanke S. József ur 5 fr. Fretska György 2 fr. Neugebauer Pál 2 fr. Kancz József 1 fr. 40 kr. Schönbein Antal 10 fr. Dobroviczky Márton 1 fr. 40 kr. Buday János 5 fr. Wimmer Antal 5 fr. Pécs József 5 fr. Zakar János 2 fr. Paczana András 1 fr. 20 kr. Helmer Ferencz 2 fr. Mein Ferencz 2 fr. Manger Gáspár 2 fr. Singhoffer Mátyás 2 fr. Cladek János 2 fr. Az intézeti püroslybe január és február havokban befolyt 2 fr. 55 kr. Ullmann Móríc ur egy nővendékre 1843 évre 120 fr. Freiszleder Klára asszony-nak hagyománya 2 fr. Forgács István gróf 50 fr. Egy idegen személytől, az intézetnek ajándékozott, és ettől eladott lisztért 16 fr. A' házi kápolnához Michel Károly ur egy misemondó-ruhát két selyemből ajándékozott, Klopfinger Ján. ur pedig szükséges ruhát 2. ministráns-ra, és a' templom-szolgára két posztóbul. Keresztes János ur a' szükséges arany paszományt az oltári kendőhöz. Landerer Lajos ur 260. éneket misealatti használásra, papirossal együtt ingyen nyomtatott az intézeti iskola számára. Szücs János ur a' nagy házi órát ingyen megjavította 8 fr. 30 krnyi értékig: Winkler Mihály ur azon 1 l. darab földabroszhoz, melyek Hampl Antal ur által az intézetnek ajándékoztattak, a' szükséges asztalos és esztergályos munkát ingyen szolgáltatotta ki 16 fr. 30 krnyi értékig. Hollmann Bernát azon mappáknak kiterjesztését ingyen eszközölte. Heisz Lőrincz egy nagy papirollót adott. A' „Josephinum” árvaházra tanácsilag kiküldött felügyelő biztosság által.

Békésmegye. F. e. martius 26án Gyulán rendszerinti alispán elnöktele alatt folytatva tartatott közgyűlésünkben 1) a' magyar nyelv' tárgyában érkezett kir. leirat szives örömmel üdvözöltetett; — azonban a' 'jövendő' érdekében továbbra is általános, igazságos, szeliden vezető, és a' fejlettebb nemzeti élet' igényeivel is összhangzásban levő törvény hozatalának sürgetése a' követeknek ujabbán is meghagyatott. 2) A' támadható verificationalis zavaros kérdéseknek a' követi tábla által leendő bírálattása elfogadott. 3) Egy követnek 's mellette lévő irnoknak évi lakbére együtt 365

pengő forintban állapított meg. 4) A' követeknek meghagyatott a' koronaöri hivatalra kijelölésnek idejében leendő közlése iránt indítványt tenni, e' hivatalra előlegesen segéd koronaör Ürményi Ferencz és b. Vay Miklós ajánlatván. — 5) Torontál levele a' kiváltóságos kerületek és mezővárosok, P e s t é a' testgyakorló intézet, Z a l á é a' gyorsírás iránt általjában pártoltatott. 6) Pozsony felszólítása folytában a' nagy hazafi „telekdij” tervére nézve oda utasítottak a' követek: „hogy ha az országos választmányi dolgozat fonalán az egyenes adózás többséget nem találna, sem más a' telekdijnál jobb, és kivitel tekintetében ajánlatosb neme az adónak nem hozatnék javaslatba, — akkor elvileg ezen telekdij eszméjéhez járuljanak, szavazatjokkal és teljes igyekezettel arra törekedjenek, hogy gr. Széchenyi Istvánnak közjó iránti szent buzgalmából eredt és ritka gyakorlati tapintattal összealkotott ezen terv, mielőbb életbe lépjen.” — 7) Különösen a' tavasz elején dühösködött rendkívüli árvíz nemcsak közlegelőink legnagyobb részét és országutainkat hajózhatókká tevén, hanem a' vetésekben, falukban és városokban, 's főkép Csabán és Gyulán az épületekben is tömérdek kárt okozván, — a' járásbeli tisztségek által a' vetésekben és épületekben szenvedett károk összeírati rendeltettek, a' végelt, hogy a' szerencsétlenek részire a' n. m. k. helytartó tanács útján némi enyhítésül szolgálendő felebaráti segély-nyújtás eszközöltessék. — 8) A' megromált közlekedési vonaloknak h e l y r e hozatalára 60,000, sőt ha több kellene, több napszám is kirendeltetett, — 's minden szolgabírónak és esküdtnak külön felvigyázási kör szabatott ki felelősség terhe mellett. — A' viz-szabályozási munkákra ez évben 89,000 mond nyolcvankilenc ezer napszám, mint mulhatatlanul felhasználandó vettetett ki. — 9) Az eddig különböző elfogati bér mind magányosakra, mind a' hivatalosakra nézve egyenlővé tétetvén, állomásonként majus 1jétől kezdve minden lótl 20 pgó krben állapított meg. — 10) A' hus ára junius 1ső napjáig 12 krajczárra, azután pedig 10 kr. szabatott. — 11) Jövő évnegyedes közgyűlésünk julius 1jén veendi kezdetét. — Szakál Lajos.

Mosonmegye, April 16án 's következő napjain nemes Mosonyvgye részéről Magyar Óvárótt, alispáni elnöklet alatt tartatott közgyűlésben: 1) felolvastott a' nm. főispán urnak Zichy Antal urat megyei tisz. jegyzővé kinevező, 's éljenekkel fogadott levele. 2) Turópolya mezejének rendezése, 's országgyűlési szavazata iránt adandó utasítás — leginkább adatok hiánya miatt, — ideiglenesen függőben tartatni határozatott. 3) Csongrádnak verificatio iránti indítványa, mint állítólag a' törv. hatóságok autonomiáját veszélyeztető nem pártoltatott. 4) A' katonatartási, 's élelmezési tárgy törvényes elintéztetésének ismétli sürgetése utasítás képmeghagyatotta a' követeknek. 5) A' kerületi választmány munkálata szerint rendezett XVI. szepességi városnak összesen 1/2 illetőleg 1 országgyűlési szavazat rendeltetett adadni. 6) A' szabad városokat rendező munkálat, következő fő módosításokkal, ugymint a) nemesek, és zsidók in statu quo maradván, az első csak m. városi birtokjokra nézve legyenek a' m. városi hatóság-nak alá vetve. b) a' be 's kitáblázás ugymint eddig az illető megyéknél történjék; c) fenyítő hatóságot ezután se gyakorolhassanak d) a' mezővárosi tisztikar megújítása minden harmadik évben történjék e) követek vagy bizottak által ezután se képviseltethessenek a' megyei gyűlésben. 7) A' vallás dolgában érkezett legutóbbi leirat, — a' rendek e' tárgyban világos, 's határozott törvényt ohajtván, nem fogadottat el. 8) Szabolcsnak egy orsz. kölcsönös tüzkármentesítő intézet felállítása iránti felszólítása elvileg pártoltatva, több törvényhatósági körlevéllel az utasítást készítő választmányának adatott ki. 9) Ausztriában helyezett, de Magyarország határszélén birt némi nemesi javak után Mosony vgye birtokosai sorához tartozó Lajta-Bruk városának ezen megye ellen — országgyűlésen beadott, 's már a' petitionalis választmányhoz utasított, fővonalában a' rovatos adózástól felmentését, 's megyéni képviselést követelő panasz-illetőleg kérelemlevele ügyében a' megyei rendek természetesen ezen követelés érdemében hártározó régiebb törvények nem egészen világos tartalmához ragaszkodván, követjeiknek a' legujabbi gyakorlat melletti állhatatos küzdést, 's a' város kérelmével törv. széki utrai utasittatásának szorgalmazását hagyá meg utasításul. 10) Bretschneider Fridrik, és Vilmos, nemkülönben b. Wildburg Móríc mint szül. magyarok indigenatus által nemesithetők nem levén, kérelmök pártolatlanul maradt. 11) Magyar-Óvár mezővárosa, — valamint az eddigi, ugy a' jelen gyűlést is leginkább foglalatokodtatá — sikeresen? — nem tudni. 12) A'

megyei népnevelés ügye ismét szőnyegre kerülvén, né-melley üdvös határozatokat idézet elő. — Mosony mezővárosában egy kisededővő intézet, — e' megyében legelső — készül létesülni, mit tán nehezkára néhány emberbarátnak egyesülése által keletkezett ugynevezett „Karolina-társaság” gyűjtötte — többnyire tánczvigalmak, 's ezekkel egybekötött sorsb. huzásokból, nemkülönben uj évi köszöntések megváltásiból bevett mintegy 8000 pftnyiösszetétel Magyar-Óvárótt felállítandó betegek ápoló intézete követend.

Debreczen maj. 8. Ma reggel 9 edföltől délutáni 5 óraig tartatott a' városi tanács tisztujtása. Uj választó polgárok: Nagy Mihály, Beör László, Szőnyi Lajos, Buday Ferencz, Komlós Imre, Kalmánczhelyi Gábor, Szilágyi István, Sági Soma, Csapó János, Simonffy Gábor, Szatmáry Sándor, Percz József, Kaffka Károly, Sárváry Ferencz, Alföldi Mihály, Balászházy János, Treleczy József, Csáthy Károly, Simon György, Juhász Mihály, Szabó Márton, Kémery Dániel, Uhrinyi Pál, 's Ormos József. — Népszózlónak előbb a' korábbi Vecsey József választatott meg, de ez később lemondván, helyébe Kovács Lajos választatott. — Mezei rendőrkapitány Simonffy Ferencz. Tanácsnokok: Vámosy Károly, Csathó István, Blaskovics Kálmán, Komlóssy László, Vass Benjamin és Frank Antal. — Főjegyző: Pfansmid Károly; aljegyzők: Tar Károly, és Szabó Bálint főkapitány: Komlóssy László, alkapitány: Mannó József, tollvivő: Kecskés János. Polgármester: Reviczky Menyhért, végre főbíró Poroszlay Fridrik. A' választás számos hallgatóság jelenlétében, azujjonnan épült városház nagy termében történt. Volt helyettes polgármester Miklóssy Fer. előre lemondott minden hivatalról, csupán közpolgár akarván maradni. — A' tisztujtás előtt néhány nappal elnöki jelentés következtiben nádor ő fenségétől parancs érkezett: hogy ha a' körülmények nem nyomasztók, az országgyűlés eredményeig halasztassék el a' tisztujtás, mint más városoknál is már történt; de a' tüstint kir. biztosi előlülés alatt tartott gyűlésben azt végeztetett egyező akarattal, hogy halasztatlanul szükséges a' tisztujtás megtartása, bár az előtti estvén számosan találkoztak, kik ellenkezőkép vélekedtek. Mi mindent a' jövendőül várunk. —

Spanyolország.

(Az uj minsterség névsora. Tangerbe hadihajó küldetett.) Telegrafl sürgönyök teljes jegyzékét közlik azuj spanyol minsterségnek, mely szerint: Narvaez elnök 's hadminister, Vituma külminister, Mon pénzügyi, Pidal bel, Mayans jog 's Armero tengerészminister. E' szerint a' hatalom jelenleg kizárólag mersékpártiak kezei közt van, 's majd elvállik, mikép fognak boldogulni. — Annyi bizonyos, hogy a' volt pénzügyminister igen rosszul gazdálkodott, 's rendkívül meggazdagult, ennél fogvast tehát elég baja lesz az uj ministernek. Óspanyol kereskedőház ezer millió realnyi kölcsönrel kinálja a' kormányt, 40 pctnyi nyereség mellett. Kriostitekul a' dohánnyövedelmet kívánja lekötetni. — Krisztina fre-gát, posta-és rakhajó kíséretében april 24kén Algies-rasból Tangerbe indult elégtételt kívánni a' spanyol consul meggyilkoltatásáért a' marokkai császártól; szükség esetén a' spanyol lakosokat földözetére fogja e' hajó fogadni. Altalányosan hiszik, hogy ez ügyet nem intézhetni el békésen, minek következtében mindkét részről komoly hadikészületek hoztak már folyamatba. Különösen a' marokkai apró martalócshajók már azegész partvidéket nyugtalanítják. Angol hadihajó is indult Tangerbe, a' harcukitörést lehetőségig gátlandó. Ez alatt, mint mondják, Abdelkader tapasztalván, mikép a' francziák ellen egyáltalában nem boldogulhat, zendülést i-parkodik a' marokkai fejdelem ellen támasztani, azt hí-vén, hogy ez uton sikerülend majd trónját elfoglalnia.

Anglia.

(Hardinge indiai főkormányzó. A' minsterség 's keletindiai társulat kibékültek. O'Connell.) Graham belministernek nincs szerencséje, csak most bukott meg gyármunka iránti törvényjavaslata az alsóházban, 's rögtön e' csapás után Hardinge India főkormányzó-jává nevezteték ki, mely hivatalra ő már nagy biztossággal számított. — A' minsterség a' keletindiai társulattal kibékült, miután meggyőződék, hogy Ellenborough olly gögösen levelezett a' társulati igazgatósággal, miszerint illetlen magaviseletét 's kártékony önkényét egyáltalában nem lehetett már tovább túrnie. — A' moszkai csárz hirtelt londoni látogatása alkalmasint el fog maradni. — Dublinban maj. 3kán még folyvást a' vádoltak ügyvédei szóoklának 's mondják, hogy e' szóharcz hihetőleg egy hétig fog még tartani.

Franciaország.

(Kamrai ülések a' tudom. egyetemek ügyében.) A' követkamrában több nap óta folyvást a' bölcsészet ü-

